

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Культурологія LW 028 1B KULT
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022 -2023 н.р. – I семестр
Course of study / Назва спеціальності	028 Менеджмент соціокультурної діяльності (1B), 90, 3 кредити, залік
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	028 Менеджмент соціокультурної діяльності Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Обов'язкова. Українська мова
Author / Укладач	Шайкан Валентина Олексіївна, доктор історичних наук, професор, Державний університет економіки і технологій, e-mail: vashaikan@gmail.com ; http://orcid.org/0000-0001-9408-9154 моб. +380687758800
Консультації	

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Надання теоретико-практичних знань щодо розуміння проблем сучасної Культурології: ознайомлення студентів з методологічною орієнтацією зарубіжних і українських вчених – істориків і культурологів, здобутками світової цивілізації у сферах матеріальної та духовної культури; вивчення характерних рис сучасної світової культури, особливостей культурних епох, їх духовних цінностей та пріоритетів, досягнень українського народу на кожному історичному етапі; ознайомлення із досягненнями в різних галузях духовної культури, видами та жанрами мистецтва, найбільш важливими фактами історії світової культури; нове осмислення важливих історичних і культурних фактів, подій від найдавнішого періоду розвитку людської цивілізації на території Західної та Східної Європи, Америки та Азії, на теренах України до сучасності та нове формування на цій основі світоглядних ідей, без яких неможливе формування історичної свідомості сучасного громадянина України.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти культури. Вступ. Культурологія як наука. Культурологічний підхід до аналізу культури. Культура і суспільство. Походження і основні етапи розвитку культури. **Змістовий модуль 2. Історія світової культури давньої, середньовічної, нової доби.** Культура первісного суспільства, давніх цивілізацій, античності. Культура на українських землях у найдавніші часи. Культура Візантії, Західної Європи періоду Середньовіччя, Середньовічного Сходу. Культура Київської Русі. Українська культура литовсько-польської доби. Культурна спадщина народів доколумбової Америки. Культура Відродження. Європейська культура епохи Просвітництва XVIII ст.). Культура козацької доби (друга половина XVII – XVIII ст.). Європейська культура XIX ст. Культура Російської імперії XIX ст. - початку XX ст. Культура України в XIX – на початку XX ст. **Змістовий модуль 3. Культура і сучасність (XX - початок XXI ст.).** Світова та українська культура XX – початку XXI ст. Матеріальна культура й предметне середовище. Феномен дизайну в системі культурології.

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціокультурній сфері, у сфері освіти та науки, креативної економіки і культурно творчих практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність планувати та управляти часом. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

	<p>ЗК11. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК12. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК17. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>СК19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами. СК20. Здатність аналізувати економічні, екологічні, правові, соціологічні, технологічні аспекти формування ринку культури. СК21. Здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку. СК22. Вміння використовувати адекватний професійний інструментарій для розробки та оперативного управління соціокультурними проектами. СК23. Здатність аналізувати і структурувати організаційну, управлінську проблеми та знаходити конструктивні рішення. СК26. Здатність діяти соціально відповідально. СК27. Здатність дотримуватися норм професійної етики в процесі вирішення соціальних, культурних, економічних питань. СК28. Здатність здійснювати ефективні комунікації та розв'язувати конфліктні ситуації у професійній діяльності. СК29. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери. СК31. Здатність розробляти та впроваджувати сучасні форми забезпечення соціокультурного партнерства. СК32. Здатність організовувати роботу з різними стейкхолдерами соціокультурної діяльності.</p>
Програмні результати навчання (ПР)	<p>ПР1. Визначати базові професійні поняття та використовувати термінологічний апарат менеджера соціокультурної діяльності. ПР2. Збирати та впорядковувати інформацію. ПР3. Організовувати професійний час. ПР6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини. ПР8. Визначати соціокультурний потенціал різних стейкхолдерів культурного життя. ПР9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію. ПР10. Вивчати, узагальнювати та адаптувати найкращий досвід соціокультурної діяльності. ПР11. Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність. ПР12. Формулювати, аргументувати професійні завдання. ПР13. Обґрунтовувати управлінські рішення. ПР14. Оцінювати наслідки прийнятих організаційно-управлінських рішень. ПР15. Вміти встановлювати діалог з різними професійними суб'єктами та групами. ПР16. Знати як застосовувати сучасні технології управління людськими ресурсами.</p>

ПР17. Формувати професійні мережі, адвокації та лобювати інтереси проєкта/сектора (галузі).

ПР18. Проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі дискусії.

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті)
I семестр: Згідно розкладу	Модуль 1. Теоретичні аспекти культури: Тема (лекція) 1: Культурологічний підхід до аналізу культури. 1. Поняття і сутність культури. Методологічні засади розуміння культури. Культура і цивілізація. Культурно-історичні епохи. Тема (лекція) 2. Культура і суспільство: людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства. 1. Людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства. 2. «Субкультура». 3. Мистецтво як засіб творення особистості.	Лекція, 5 год, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна : 1,2,3,4,22,27,28; додаткова: 1,2,3,5,6,37,39; методичне забезпечення: 1
I семестр Згідно розкладу	Тема (лекція) 3. Функції культури. Тема (лекція) 2. Культура і суспільство: людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства. 1. Людина в контексті соціально-економічного розвитку суспільства. 2. «Субкультура». 3. Мистецтво як засіб творення особистості. Тема (лекція) 3. Походження та основні етапи розвитку культури. 1. Антропосоціогенез. Культурна еволюція та її відмінності від біологічної еволюції. 2. Мистецтво як унікальний механізм культурної (культуральної) еволюції.	Семінарське заняття, 5 год, аудиторне, ZOOM, MOODLE	Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі: 1. Назвіть основні значення поняття «культура». Дайте визначення культурології. Назвіть причини, за якими необхідно вивчати культурологію. 2. Дайте характеристику основним функціям культури. Що таке етнічна культура та у чому її головні ознаки? 3. Оберіть один із історичних типів культури і охарактеризуйте його. 4. Робота з тестовими завданнями за темою семінарського заняття (робота всієї групи, наприкінці навчального семестру додаються 5 балів).
I семестр Згідно розкладу	Модуль 2. Історія світової культури давньої і середньовічної доби, нової доби. Тема (лекція) 4: Культура первісного суспільства, давніх цивілізацій, античності. Культура Візантії, Західної Європи Середньовіччя, Середньовічного Сходу.	Лекція 2 год, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна: 1-4, 14-23, 25,26,29-35; додаткова: 1,2,3,5,6,7,8,13,15-17. методичне забезпечення: 1
I семестр Згідно розкладу		Семінарське заняття, 2 год, аудиторне, ZOOM, MOODLE	Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі: 1. Що покладено в основу періодизації первісних культур? Які чинники впливали на формування релігійного світогляду давніх людей? Назвіть форми найдавніших релігійних вірувань. 2. Найбільш значні досягнення давніх людей у сфері матеріальної культури в період мезоліту. Поняття та їх зміст: «археологічна культура», «неолітична революція». 3. Головні особливості первісної культури. 4. Який вплив мала релігія на розвиток давньоєгипетської культури? 5. Особливості будівництва та архітектури в Месопотамії; досягнення давньокитайської науки й техніки. 6. Назвіть характерні риси крито-микенської культури.

			<p>«Геометричний стиль».</p> <p>7. Назвіть літературні пам'ятки античності та їх авторів. Що таке «афінська демократія та який зв'язок між нею та розквітом культури у Афінах?»</p> <p>8. Театр, основні види вистав, видатні поети-трагіки античності.</p> <p>9. Основні періоди розвитку культури, релігійні вірування, пантеон богів Давнього Риму; «золотий вік» римської літератури.</p> <p>10. Назвіть території, які входили до складу ранньовізантійської держави та дайте періодизацію візантійської історії.</p> <p>11. Наведіть приклади монументального живопису Візантії IV – VII століть, назвіть основні жанри ранньовізантійської літератури.</p> <p>12. Охарактеризуйте систему візантійської освіти та рівень розвитку її науки.</p> <p>13. В чому полягають особливості періодизації культурно-історичного процесу епохи Середньовіччя в країнах Західної Європи?</p> <p>14. Як вплинуло християнське світобачення на цінності та ідеали середньовіччя? Визначте структуру освіти в різні періоди середньовіччя.</p> <p>15. Визначте складові романського стилю; назвіть стильові особливості готичних храмів.</p> <p>16. Якими були теми і жанри літератури середньовіччя? Які складові визначають рицарську культуру?</p> <p>17. Розкажіть про специфічні об'єднувачі риси, які заклали підвалини культури Арабського халіфату. Яким чином релігійна система впливала на розвиток культурних тенденцій країн ісламського світу?</p> <p>18. Розкажіть про особливості культового будівництва Індії періоду середньовіччя.</p> <p>19. Які наукові досягнення уславили культуру середньовічного Китаю? Особливості розвитку японської культури. У чому нині полягає привабливість та популярність японської культури?</p> <p>20. Ідеологічне підґрунтя африканської культури. Яке місце посідає маска серед культурних цінностей африканців?</p> <p>Робота з тестовими завданнями за темою семінарського заняття (робота всієї групи, наприкінці навчального семестру додаються 5 балів).</p>
I семестр Згідно розкладу	Тема (лекція) 5. Культура на українських землях у найдавніші часи. Культура Київської Русі. Українська культура литовсько-	Лекція 4 год, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна : 1-5, 10, 14-23, 30-35; додаткова : 5, 7, 9, 19, 20, 21-24, 27, 30; методичне забезпечення: 1
I семестр Згідно розкладу	польської доби. Культура козацької доби (II половина XVII- XVIII ст.). Тема (лекція) 6. Культура	Семінарське заняття, 4 год, аудиторне, ZOOM, MOODLE	СРС: дати відповіді на запитання та виконати тестові завдання до заліку: 1. Що вам відомо про час і шляхи появи первісних людей

	<p>спадщина народів доколумбової Америки. Культура Відродження. Культура Західної Європи XVII ст. Європейська культура епохи Просвітництва XVIII ст.</p>	<p>на території України? Які археологічні знахідки підтверджують існування релігійних вірувань у найдавнішого населення України?</p> <p>2.Трипільська археологічна культура як найяскравіша культури епохи енеоліту (мідного віку).</p> <p>3.Які культури епохи бронзи знайдені в Україні? Їхні характерні ознаки. Що вам відомо про Кам'яну Могилу – культурну пам'ятку нашого краю.</p> <p>4.Розкажіть про матеріальну культуру давніх кочовиків України. Охарактеризуйте скіфський звіриний стиль.</p> <p>5.Що стало підґрунтям духовної культури давніх слов'ян?</p> <p>6.Назвіть складові частини культури Київської Русі. Які дві епохи в розвитку культури Київської Русі визначає історична наука?</p> <p>7.Назвіть імена головних язичницьких богів.</p> <p>8.Чому Київську Русь називали «гардарикою»? Як була створена абетка, названа кирилицею? Які форми навчання були у Київській Русі? Визначте основні напрямки науки в Київській державі?</p> <p>9.Чому стала потрібною II релігійна реформа князя Володимира? Назвіть першу кам'яну церкву Києва. Чому головний храм Києва названо Софійським? Хто був першим митрополитом Київської Русі з русичів? Яка роль «попаса Шимона» в побудові Успенської церкви Києво-Печерського монастиря?</p> <p>10.Чому для прикрашення храмів православна церква використовує ікони, а відмовилась від скульптури? За рахунок чого досягалась урочистість богослужіння у православних храмах?</p> <p>11.Яку роль у розвитку культури Київської держави відігравали монастирі? Як перекладається поняття «агіографія»? Назвіть імена перших письменників – священнослужителів княжої доби. Про що розповідає «Патерик» Києво-Печерського монастиря?</p> <p>12.Назвіть найдавнішу рукописну книгу, що дійшла до наших часів. Назвіть головні, найбільш відомі літературні твори. Назвіть найдавніший літописний твір часів Київської Русі. Назвіть автора першого на Русі кодексу законів.</p> <p>13.Назвіть та розкажіть про перших лікарів часів княжої доби.</p> <p>14.Чому перервався процес розвитку культури Київської Русі?</p> <p>15. Поясніть суть принципу «старого не рушимо, нового не вводимо». 16. Яким чином здобували освіту на українських теренах у XIV – XVI ст.? 17. Простежте шлях формування першого українського вищого навчального закладу. 18. Які наслідки мала Люблінська унія для української культури? 19. У чому полягала причина появи та зміст полемічної літератури?. 20. Розкажіть про розвиток друкарської справи в Україні. 21. Які особливості мала українська архітектура у XIV – XVI ст.?</p> <p>Тестові залікові завдання: 1. Як називаються ліро-епічні твори XVI - ХУП ст. на історико-героїчну та побутову</p>
--	--	---

		<p>тематику, що виконувалися речитативом у супроводі бандури, кобзи, ліри?: а) думи; б) поеми; в) балади; г) билини. 2. Укажіть особливості розвитку української культури другої половини XVI – першої половини XVII ст.: 1. Поява козацького літописання та історичної прози. 2. Поширення книгодрукування. 3. Розквіт козацького бароко в архітектурі. 4. Поява полемічної літератури. 5. Поява «курйозних віршів» у літературі. 6. Поява монументальної скульптури та портретного живопису. 7. Поширення шкільної драми, інтермедій і вертепу; а) 1, 2, 4, 5; б) 2, 4, 6, 7; в) 1,3,5,6; г) 2, 3, 4, 6. 3. Який із поданих нижче історико-літературних творів не належить до козацьких літописів?: а) «Літопис Самовидця»; б) «Хроніка з літописців стародавніх» Ф. Софоновича.; в) Літопис Г. Граб'янки; г) Літопис С. Величка. 4. Петро Кордован був: а) ректором Києво-Могилянської академії; б) першим документально засвідченим українським вченим; в) київським митрополитом; г) майстром дерев'яного будівництва. 5. У якому місті була організована перша братська школа?: а) Ярославлі; б) Києві; в) Львові; г) Острозі. 6. Першим письменником-полемістом, автором твору «Ключі царства небесного» був: а) Петро Могила; б) Герасим Смотрицький; в) Мелетій Смотрицький; г) Петро Скарга. 7. Першою друкованою Біблією слов'янського світу була: а) «Острозька Біблія»; б) «Пересопницьке Євангеліє»; в) «Часослов»; г) «Октоїх». 8. Першими слов'янськими друкованими книгами були: а) «Часослов» і «Октоїх»; б) «Псалтир» і «Апостол»; в) «Шестидневець» і «Буквар»; г) «Катехізис» і «Позорище мысленное».</p> <p>Культура козацької доби (II половина XVII- XVIII ст.):</p> <p>1. Чому Києво-Могилянська академія стала центром українського культурного і наукового життя? 2. Охарактеризуйте методи навчання та типи шкіл на землях Війська Запорозького. 3. Які основні положення філософських поглядів Г. Сковороди? 4. Розкрийте роль релігії та церкви в житті запорозького козацтва. 5. У чому полягають особливості розвитку української літератури XVII – XVIII століть? 6. Визначте роль Запорізької Січі в захисті й збереженні національно-культурних і релігійних традицій українського народу. 7. Простежте шлях становлення й розвитку українського театрального мистецтва. 8. У чому полягає своєрідність українського бароко?</p> <p>Тестові завдання:</p> <p>1. Перший на українських землях вищий навчальний заклад - університет, був заснований: а) 1551 р.; б) 1700 р.; в) 1661 р.; г) 1460 р.</p>
--	--	---

		<p>2. Про якого діяча йдеться в уривку з історичного джерела?</p> <p><i>«Не будучи українцем за походженням, усе своє життя присвятив служінню Україні, ставши для прийдешніх поколінь одним із символів української національної ідентичності. Посівши митрополиту кафедру забороненої православної церкви, домігся від королівської влади її легалізації. Заповідав не ставити йому після смерті ніяких пам'ятників, хоча сам, ще при житті, створив собі пам'ятник - Київську Академію»:</i></p> <p>а) П. Могилу; б) І. Борецького; в) І. Вишенського; г) Ф. Прокоповича.</p> <p>3. Більшість представників української культури II пол. XVII – I пол. XVIII століть були вихідцями з: а) духівництва, православної шляхти, міщан; б) духівництва, козацтва, міщан; в) козацтва, міщан, світської інтелігенції; г) духівництва; купецтва; студентства.</p> <p>4. На території Запорозької Січі козаки завжди споруджували церкву на честь: а) Миколи Чудотворця; б) Георгія Побєдоносця; в) Покрови Пресвятої Богородиці; г) Трійці.</p> <p>5. Портрет мецената або даровця церкви називається: а) аматорський портрет; б) жертвний портрет; в) ктиторський портрет; г) меценатський портрет.</p> <p>6. У Києво-Могилянській академії основну увагу приділяли вивченню: а) філософії, теології, граматики; б) математики, фізики, географії; в) літератури, історії, музики; г) філософії, історії, граматики.</p> <p>7. Священиків на Запорізьку Січ направляв: а) П. Могилу; б) І. Борецького; в) І. Вишенського; г) Ф. Прокоповича.</p> <p>8. Першим підручником з вітчизняної історії вважають: а) «Синопис» (авторство приписують І. Гізелю); б) «Хроніку» (Ф. Сафронівича); в) «Краткое описание о козацком малоросийском народе ...» (П. Симоновського); г) «Літопис Самовидця» (анонімний твір, імовірний автор - Роман Ракушка).</p> <p>Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі:</p> <p>1. На яких ідеологічних засадах відбувся розвиток народів доколумбової Америки? Визначте та розкажіть про рівень розвитку матеріальної культури у народів доколумбової Америки. Назвіть найбільш популярні види декоративно-прикладного мистецтва індіанців доколумбової Америки.</p> <p>2. Назвіть особливості культурного розвитку цивілізацій інків, майя, ацтеків.</p> <p>3. Розкажіть про наукові досягнення інків, майя, ацтеків.</p>
--	--	--

			<p>4.Що таке Відродження? У чому полягають особливості італійського Відродження?</p> <p>5.У чому полягають особливості Північного Відродження? Назвіть найбільш відомих художників Північного Відродження та охарактеризуйте їх шедеври.</p> <p>6.Проаналізуйте життєвий та творчий шлях Леонардо да Вінчі, Мікеланджело як приклад реалізації важливих тенденцій культури Відродження.</p> <p>7.Назвіть причини, що викликали необхідність реформування католицької церкви? У чому суть політики католицької церкви, яка дістала назву Контрреформації?</p> <p>8.Як загальне піднесення економіки, великі відкриття природознавчих наук, подальший розвиток філософії проявились у тих видах мистецтва, які наочніше відображають зміни людини?</p> <p>9.Назвіть країну, де зародився новий стиль художньої творчості – бароко? Чим уславився провідний художник Фландрії Пітер-Пауль Рубенс? Назвіть найбільш відомі картини Рубенса.</p> <p>10.Що ви знаєте про найбільш яскравого представника напрямку класицизму у живописі – французького художника Ніколя Пуссена? Чому художня культура класицизму була суворо регламентованою?</p> <p>11.Як культура бароко сприяла подальшому розвитку архітектури?</p> <p>12.Які соціально-політичні зрушення у суспільстві сприяли поширенню ідей Просвітництва, в чому вони полягають? Чому в епоху Просвітництва особливої популярності набувають художні твори авантюрного жанру? Розкрийте причини і сутність такого особливого явища епохи, як «освічений абсолютизм», на прикладі Росії XVIII ст.</p> <p>13.В межах яких стильових напрямків розвивалося образотворче мистецтво XVIII ст.? Проаналізуйте досягнення віденської музичної школи.</p> <p>14.Чому класицизм – напрямок у європейській літературі й мистецтві, сформувався і одержав свій розвиток саме у Франції?</p> <p>Робота з тестовими завданнями .</p>
I семестр Згідно розкладу	Тема (лекція) 7: Європейська культура XIX ст. Культура Російської імперії XIX ст. Культура України в XIX – на	Лекція 2 год, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна: 1-5; 14-18; 20-24; 26; додаткова: 1-3; 5-6; 14; 26; 30; 32;39; методичне забезпечення: 1
I семестр Згідно розкладу	початку XX ст.	Семінарське заняття, 2 год, аудиторне, ZOOM, MOODLE	Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі: Європейська культура XIX ст.: 1.Які найвидатніші технічні винаходи були здійснені в XIX – на поч. XX ст.? Назвіть імена знаменитих винахідників. Як промислова революція вплинула на розвиток соціально-економічних відносин і духовний світ людини?

		<p>2. Коли і чому зароджується романтизм? Назвіть його видатних представників. Які національні особливості мав романтизм у різних країнах? Що було характерно для творів неоромантиків? Хто з представників цього художнього напрямку найбільше вас приваблює і чому?</p> <p>3. Коли виникає критичний реалізм? Які його основні риси? Які відмінності між творами романтиків і представників критичного реалізму?</p> <p>4. Що характерно для натуралізму? В яких творах найбільш послідовно був втілений натуралістичний метод? Чому вважається, що символізм, як напрям у мистецтві, з'являється там, де натуралізм виявляв свою неспроможність? Коли і чому зароджується імпресіонізм? Які його особливості?</p> <p>Культура України в XIX – на початку XX ст.:</p> <p>Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі:</p> <p>1. Доведіть, що в XIX ст., незважаючи на несприятливі історичні умови, розпочався процес відродження національно-культурного життя на українських землях.</p> <p>2. Які зміни в розвитку початкової та середньої освіти відбулися в першій половині XIX ст.?</p> <p>3. Яку роль відігравали університети в розвитку наукових знань? Назвіть імена провідних вчених, які працювали в українських університетах.</p> <p>4. Який художній стиль був провідним в архітектурі XIX ст.? Охарактеризуйте його особливості. Назвіть імена провідних архітекторів Києва. Якими будівлями вони прикрасили місто в XIX – початку XX ст.? Що ви можете сказати про будівництво та архітектурний вигляд Олександрівська (майбутнього Запоріжжя) XIX – початку XX ст.?</p> <p>5. Як розвивалася монументальна скульптура в Україні? Які найвідоміші пам'ятники були створені скульпторами в XIX ст.?</p> <p>6. Назвіть художників першої половини XIX ст., які жили й працювали в Україні. Чим вас приваблює їхня творчість? До якого художнього напрямку належить творчість Т.Г. Шевченка? У яких видах і жанрах образотворчого мистецтва він працював? Назвіть найвідоміші твори митця.</p> <p>7. Чому саме реалістичний художній напрям вибором провідні позиції в українському образотворчому мистецтві другої половини XIX ст.?</p> <p>8. У чому полягає історико-культурне значення діяльності композитора Миколи Лисенка?</p> <p>9. Чому українських театральних діячів другої половини XIX ст. прийнято називати корифеями? Назвіть представників українського театру корифеїв.</p> <p>Тестові завдання:</p> <p>1. В якому році було відкрито Олександрівське семикласне середньо-технічне училище, яке згодом поклало початок Запорізькому національному</p>
--	--	---

		<p>технічному університету?: а) 1890 р.; б) 1900 р.; в) 1907 р. г) 1927 р.</p> <p>2. Який з цих університетів є найстаршим в Україні?: а) Львівський; б) Харківський; в) Київський; г) Новоросійський.</p> <p>3. Хто з цих науковців став першим українським лауреатом Нобелівської премії?: а) І. Вернадський; б) М. Остроградський; в) І. Мечніков; г) І. Сікорський.</p> <p>4. На початку ХХ ст. перші в світі багатомоторні літаки «Русский витязь» та «Илья Муромец» сконструював: а) П. Нестеров; б) І. Сікорський; в) Д. Григорович; г) О. Жуковський.</p> <p>5. У першій половині ХІХ ст. в архітектурі та образотворчому мистецтві утвердився художній стиль: а) бароко; б) класицизм; в) романтизм; г) модернізм.</p> <p>6. У 1888 р. пам'ятник Б. Хмельницькому у Києві було створено скульптором: а) М. Микешиним; б) Л. Позеном; в) В. Демут-Малиновським; г) Б. Едуардсом.</p> <p>7. Оперний театр у Києві було збудовано за проектом архітектора: а) О. Бекетова; б) В. Шретера; в) А. Меленського; г) В. Беретті.</p> <p>8. Картини «Циганка-ворожка», «Катерина», «Селянська родина», малюнки «У в'язниці», «Кара шпіцрутенам» належать художнику: а) І. Рєпіну; б) В. Тропініну; в) М. Пимоненку; г) Т. Шевченку.</p> <p>9. Опері «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка», «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Енеїда» написав композитор: а) С. Гулак-Артемівський; б) М. Лисенко; в) П. Чайковський; г) І. Глінка.</p> <p>10. Яку назву мала перша українська опера?: а) «Тарас Бульба»; б) «Запорожець за Дунаєм»; в) «Наталка-Полтавка»; г) «Мазепа»</p> <p>Культура Російської імперії ХІХ ст.:</p> <p>Завдання на самостійне опрацювання:</p> <p>5. Які суспільно-політичні процеси вплинули на розвиток російської культури ХІХ ст.? Яку роль відіграла Петербурзька академія мистецтв в розвитку художнього життя Росії першої половини ХІХ ст.?</p> <p>6. Які художні напрями були розповсюджені в російському мистецтві першої половини ХІХ ст.? Назвіть імена знаменитих архітекторів Петербурга ХІХ ст. Якими будівлями вони прославилися?</p> <p>7. Як і коли була створена Третьяковська картинна галерея в Москві?. Художнім творам якого напрямку надавав перевагу Павло Третьяков, створюючи колекцію?</p> <p>8. Що ви знаєте про творчість Карла Брюлова? Які його</p>
--	--	--

			<p>полотна найбільш вас приваблюють? Представником якого художнього напрямку був Ілля Рєпін?. Які теми стали головними для його полотен?</p> <p>9.Коли і з якою метою було створено Товариство пересувних художніх виставок? Які видатні російські художники стали його членами?</p> <p>10.Що було характерно для розвитку російського театру першої половини XIX ст.? Назвіть імена видатних акторів і драматургів, які користувалися найбільшою популярністю у передовій громадськості.</p> <p>11.Як і коли виникло творче музичне об'єднання «Могуча кучка» ? Що було характерним для творчості композиторів цього об'єднання? Як життя і творчість П.І. Чайковського пов'язані з Україною?</p>
I семестр Згідно розкладу		Лекція - консультація 3 год, аудиторна, ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна : 1-5; 14-22; 33; додаткова : 4-6; 9;12;29;31-36;38-45; методичне забезпечення: 1
семестр Згідно розкладу	Змістовий модуль 3. Культура і сучасність (XX – початок XXI ст. Тема (лекція 8). Світова культура XX – початку XXI ст. Українська культура XX - початку XXI ст. Тема (лекція) 9. Матеріальна культура й предметне середовище. Феномен дизайну в системі культурології.	3 год., консультаційне заняття, ZOOM, MOODLE	<p>Підсумкове заняття: загальний підсумок отриманих балів за видами виконаних індивідуальних, самостійних завдань, участі на семінарських заняттях під час обговорення питань.</p> <p>Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі:</p> <p>1.Які соціально-економічні і політичні процеси вплинули на розвиток культури XX ст.? Назвіть причини появи й особливості модернізму? Які художні напрямки належать до модернізму?</p> <p>2.Який художній напрям представляв Анрі Матісс? Що було характерно для цього напрямку? У чому виявилась своєрідність творчості Пікассо?</p> <p>3.Охарактеризуйте творчість найвідоміших представників абстракціонізму. Що таке «поп-арт» та «оп-арт»?</p> <p>4.Які риси характерні для творів реалізму? В яких творах 30-х років була представлена антивоєнна тематика?</p> <p>5.Як розвивалось театральне мистецтво напередодні Другої світової війни?</p> <p>6.Що було характерно для літератури СРСР у 40-70-ті роки? Назвіть імена митців представників дисидентського руху?</p> <p>7.У яких країнах, у творчості яких кінематографістів найбільше були втілені ідеї неореалізму? Які</p>

		<p>найвидатніші досягнення радянського кінематографу? 8.Що таке «масова культура»? Охарактеризуйте найпопулярніші жанри масової культури. Що спричинило появу контркультури? Яке її призначення? 9.Охарактеризуйте творчий доробок Георгія Нарбута. 10.Хто був першим президентом Української Академії наук? В якому науково-дослідному інституті України в 1932 р. вперше в СРСР було розщеплено атомне ядро?</p> <p>11.Назвіть фільми, створені у 60-80-ті рр. ХХ ст. , які належать до українського поетичного кіномистецтва, засновником якого був О. Довженко? 12. Який твір Ліни Костенко був відзначений найвищою нагородою України – Шевченківською премією? Назвіть твори Володимира Івасюка.</p> <p>Робота з тестовими завданнями III рівня (робота всієї групи, наприкінці навчального семестру додаються 5 балів).</p>
--	--	---

1. Вивчення дисципліни передбачає виконання обов'язкових завдань у контексті семінарських тем для обговорення.
2. Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуального завдання:
3. Детальний план проведення семінарських занять, завдання для семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE:

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. Культурологія. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / За редакцією доктора філософських наук, професора М.М. Заковича. 3-тє видання, стереотипне. Рекомендоване Міністерством освіти і науки України. – К.: Знання, 2007. – 567 с. – (Вища освіта XXI століття).
2. Історія світової культури / Автори: Г.М. Васильчук, Т.В. Васильчук, М.В. Дедков (керівник), В.П. Катрич, Г.Л. Кладова, В.В. Кузьменко, Г.А. Сигида, І.М. Спудка, І.С. Рижова, Г.І. Шаповалов, Т.П. Щербина. Під заг. ред. М.В. Дедкова. Рецензенти: Ольговський С.Я., к. і. н., проф., зав. каф. музеєзнавства та збереження культурної спадщини Київського національного університету культури та мистецтв; Жадько В.А., д. філософ. н., проф., зав. каф. суспільних дисциплін Запорізького державного медичного університету; Шайкан В.О., д. і. н., проф., зав. каф. історії України. КДПУ. Гриф МОН України. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 375 с., іл.
3. Абрамович С.Д. Культурологія: [навч. посіб.]/ С. Д. Абрамович, М.С. Тілло, М.Ю. Чікарькова – К.: Кондор, 2005. – 352 с.
4. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 2004.- 344 с.
5. Акимович Є.О. Українська культура в історичному вимірі / Є.О. Акимович. – Одеса: Маяк, 2009. – 496 с.
6. Бунятян К.П. Давнє населення України: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2003. - 232 с.
7. Вечірко С.М. Українська та зарубіжна культура: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / С. М. Вечірко, О.М. Семашко, В.В. Олефіренко та ін. – К. : КНЕУ, 2003. – 367с.
8. Дзюба І. Україна у пошуках нової ідентичності. Статті. Виступи. Інтерв'ю. Памфлети. - К. : Україна, 2006. – 845с.
9. Дзюба О. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X-середина XVII ст.) : пос.-довідник /Дзюба О., Павленко Г. – К. : Артєк, 1998. – 200 с.
10. Європейська та українська культура в нарисах : навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. Ї.З. Цехмістро, В.І. Штанько, В.С. Старовойт та ін. - К. : Центр навч. літ., 2003. – 320с.
11. Запорожці. До історії козацької культури. – К. : Мистецтво, 1993. – 400с.
12. История украинской музыки : Учеб. пособ. для студ. муз. вузов. / Сост. и ред. А. Я. Шреер-Ткаченко. – М. : Музыка, 1981. – 269с.
13. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В.М. Литвин, В.І. Гусєв, А.Г. Слюсаренко та ін.. – К.: Вища школа, 2002.- 430 с.,
14. Історія світової та української культури / [В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко]. – К. : Літера ЛТД, 2005. – 464 с.
15. Історія української культури / за заг. ред. І. Крип'якевича. – 2-е вид. – К. : Либідь, 1999. – 656с.

16. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / за ред. С. М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – 3-є вид. – К. : Знання, 2001. – 326с.
17. Історія української та зарубіжної культури: навч. посіб. / [С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін.]; під ред. С. М. Клапчука. – [6-е вид.] – К.: Знання-Прес, 2007. – 358 с.
18. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М. В. Кордон – К. : ЦУЛ, 2003. – 508с.
19. Лекції з історії світової вітчизняної культури : навч. посіб. для вузів гуманіт. спец. / за заг. ред. А. Яртися. – Львів : Світ, 1994. – 496с.
20. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. А. Яртися та В. Мельника. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів : Світ, 2005. – 568с.
21. Лобас В. Х. Українська і зарубіжна культура / В. Х. Лобас. – К. : МАУП, 2000. – 224 с.
22. Матвеева Л. Л. Культурологія: [навч. посіб]. / Л. Л. Матвеева. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.
23. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко – К.: Довіра, 1992. – 141 с.
24. Петровський В. В. Історія України. Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. /В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. –Х.: Школа, 2007. – 589 с.
25. Попович М.В. Культура: ілюстрована енциклопедія України / М.В. Попович. – К.: Балтія-Друк, 2009. – 184 с.
26. Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: Навчальний посібник / О.П. Щолокова, С.В. Шип, О.Л. Шевнюк, О.М. Семашко. – К.: Вища школа, 2004.- 175 с.
27. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : підруч. для негуманіт. фак. вузів / Н.О. Горбач, С.Д. Гелей, З.П. Росінська. – Львів : Каменяр, 1992. – 166с.
28. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій : навч. посіб. для студ. внз / А.К. Бичко, Б.І. Бичко, Н.О. Бондар. – К. : Либідь, 1993. – 392с.
29. Українська культура в європейському контексті / [Ю. П. Богущкий, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безверщук, Л. М. Новохатько]. – К. : Знання, 2007. – 679 с.
30. Українська культура: Історія і сучасність : навч. посіб. для ун-тів і пед. ун-тів / за ред. С. Черепанової. - Львів : Світ, 1994. – 456с.
31. Українська та зарубіжна культура : Навч. посіб. для студ. внз. / Дещинський Л.Є., Денісов Я.Я., Цубов Л.В. і інш. – 4-е вид., перероб. і доп. – Львів : Бескид Біт, 2005. – 304с.
32. Українська та зарубіжна культура : Підручник / За ред. В.О. Лозового. – Х. : Одиссей, 2006. – 376с.
33. Шевнюк О. Л. Культурологія: [навч. посіб]. / О. Л. Шевнюк. – К.: Знання-Прес, 2007. – 353 с.
34. Шейко В. М. Історія української культури: [навч. посіб]. / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 с.
35. Шейко В. М. Історія української культури: [навч. посіб]. / В. М. Шейко, В. Я. Білоцерківський. – К.: Знання, 2012. – 271 с.

Історичні джерела:

- Літопис руський / Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця, відп. ред. О. В. Мишанич. – К. : Дніпро, 1989. – 591 с.
- Повесть временных лет. Подготовка текста, перевод, статьи и комментарии Д. С. Лихачева. – М. : Наука, 2007. – 670 с.
- Повість врем'яних літ. Літопис (За Іпатським перекладом) / пер. з давньоруської, післяслово, комент. В. В. Яременка. – К. – 1990. – С. 138–183.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Арон Реймон. Мир і війна між націями: Пер. з фр. Віктор Шовкун, Зоя Борисюк та Григорій Філіпчук. - К.: МП «Юніверс», 2000. – 688 с. Парал. тит. арк. фр. . ISBN (paper) 966-7305-243-4 .
2. Арнольд Джоозеф Тойнби. Постигжение истории: Сборник / Перевод с английского / Сост. Огурцов А.П.; Вступ. ст. Уколовой В.И.; Закл. ст. Рашковского Е.Б.; За ред. Кольшиной Н.И. – М.: Прогресс, 1991. – 736.
3. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли / Сост. и общ. ред. А.И. Курочки. – М.: «Институт ДИ-ДИК», 1997. – 640 с.: ил. – (Серия альманахов « Сочинения Л.Н. Гумилева», вып. 3). ISBN 5-87583-007-7.
4. Даймонд Джаред. Переворот. Зламні моменти в країнах, що переживають кризу / Переклад з англійської В. Горбатська. – К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2019.- 464 с.:іл.
5. Дейвіс Норман. Європа: Історія /Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. –К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006.- 1464 с. . ISBN (paper) 966-500-221-X .
6. Дюрант Вил. Цезарь и Христос / Пер. с англ. В.В. Федорина.- М.: КООН-ПРЕСС, 1995.- 736 с. (Серия «История цивилизации»).
7. Акимович Є. О. Українська культура в історичному вимірі / Є. О. Акимович. – Одеса: Маяк, 2009. – 496 с.
8. Відейко М. Ю. Шляхами трипільського світу / М. Ю. Відейко. – К. : Наш час, 2007. – 296 с.

9. Гончаревський В.Є. Цивілізаційний підхід до історії: сучасний український досвід 1991-2009).- К.: Логос, 2011.-238 с.
10. Дзюба О. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X-середина XVII ст.) / Дзюба О., Павленко Г. – К. : Артк, 1998. – 200 с.
11. Драгоманов М. П. Вибране... мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні. Т. 1/ М. Драгоманов. – К. : Либідь, 1991. – 682с.
12. Кара-Мурза С.Г. Советская цивилизация. От начала Великой Победы. /Сергей Георгиевич Кара-Мурза . - Харьков: Книжный Клуб «КСД», 2007.- 640 с.
13. Котляр М.Ф. Духовний світ літописання / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2011. – 338 с.
14. Шпенглер О. Закат истории. Т. 2. Всемирно-исторические перспективы / Пер. С нем. С.Э. Борич; Научная редакция О.Н. Шпарага; Худ. обл. М. В. Драко. – Мн.: ООО «Попурри», 1999. – 720 с. ISBN 985-438-180-3 (т.2); ISBN 985-438-178-1.
15. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко – К.: Довіра, 1992. – 141 с.
16. Орлов Р. С. Язычество в книжной идеологии Руси // Обряды и верования древнего населения Украины. – К., 1990. – С. 101–114.
17. Толочко П. Культура Русі IX– XII століття / Толочко П. Київська Русь. – К., 1998. – С. 305–343.
18. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. / Ісаєвич Я. – К. : Знання, 1996. – 439 с.
19. Попович М. Україна в культурно-політичній системі Польсько-Литовської держави (Литовські статuti, міста і торгівля) / Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998. – С. 134–159.
20. Суліма В. Християнські пам'ятки XI–XIV століття / Суліма В. Біблія і українська література. – К., 1998. – С. 98–174.
21. Гриценко О. Козацтво / О. Гриценко // Нариси української популярної культури. – К., 1998. – С. 287–306.
22. Запорозці. До історії козацької культури / Упор. тексту і передм. І. Кравченка. Упор. іл. матеріалу Ю. Іванченка. – К.: Мистецтво, 1993. – 400 с.
23. Костюм запорозького козацтва /// Український костюм: надія на ренесанс. – К., 2005. – С. 69–75.
24. Сас П. Громадянські цінності та політична самосвідомість запорозьких козаків / П. Сас / Політична культура українського суспільства. – К., 1998.– С. 106–160.
25. Щербатюк О. В. «Театральність» як характерна риса культури України XVII–XVIII ст. і творча самореалізація особистості // Етика, естетика і теорія культури: Творчість і самореалізація особи / О. В. Щербатюк // Міжвід. наук. зб.-к., 1992. – Вип. 36. – С. 90–97.
26. Історія України в особах XIX – XX ст. / Кер. авт. кол. В. Замлинський – К. : Україна, 1995. – 479 с.
27. Крижанівський О. Історія церкви та релігійної думки в Україні / О. Крижанівський, С. Плохій. – У 3-х кн. – К. : Либідь, 1994. – Кн. 3. – К. : Либідь, 1994. – 336 с.
28. Филипп де Коммин. Мемуары. Перевод, статья и примечания Ю.П. Малинина / Ответств. ред. Ю.А. Бессмертный. – М.: Наука, 1986. – 496 с. (Серия «Памятники исторической мысли»).
29. Ложкін Борис. Четверта республіка. Чому Європі потрібна Україна, а Україні – Європа / За участю Володимира Федоріна. Друге видання. – Харків: Фоліо, 2016. – 252 с.
30. Магочій Павло-Роберт. Україна. Історія її земель та народів: Авторизований переклад з англійської: Ернест Гайдель, Софія Грачова, Надія Кушко, Олександр Сидорчук; карти П.-Р. Магочій; покажчики Л. Ільченко; наук. ред. С. Біленький; ред. укр. вид. Л. Ільченко; відп. ред. В. Падяк. . – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. - 794 с. + XXII с. + карти+табл. . ISBN 978-966-387-061-8 .(Це дослідження є перекладом книги: Paul Robert Magocsi: “A History of Ukraine: The Land and Its Peoples”, її другого, суттєво доповненого та переробленого видання, що побачило світ у видавництві Торонтського університету у 2010 році). ISBN 978-617-7682-66-9.
31. Мороз Оксана. Нація овочів ? Як інформація змінює мислення і поведінку українців / Оксана Мороз. – Київ: Yakaboo Publishing, 2020.- 288 с.: іл. ISBN 978-617-7544-63-9 .
32. Плохій Сергій. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до Незалежності / Сергій Плохій; переклад з англійської Романа Клочка. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 496 с. ISBN 978-617-12-1056-1 (укр.); ISBN 978-0-465-05091-8 (англ.).
33. Почепцов Георгий. СССР: страна, созданная пропагандой. – Харьков: Фолио, 2019. - 459 с.
34. Реформація: успіх Європи і шанс для України: колективна монографія за редакцією Романа М. Шеремета та Ольги Романенко / Р.М. Шеремета, О. Романенко, В.Л. Сміт [та ін.]; Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України. 2-ге видання, перероблене і доповнене. – К.: Саміт-Книга, 2017.- 256 с.: іл. ISBN 978-617-7560-31-8/

35. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / За загальної редакції В.П. Горбуліна. – Харків: Фоліо, 2017. - 496 с.
36. Сольчаник Роман. «Хотелось как лучше, а получилось как всегда», або Хіба ми не бачили цього кіна раніше ? // Критика. – Травень - Червень 2019.- Число 5-6 (259-260). – С. 2-10.
37. Тайлор Едуард Бернетт. Первобытная культура / Перевод с английского Д.А. Коропчевского. Предисловие и примечания профессора А.И. Першица. – М.: Политиздат, 1989. - 573 с. ISBN 5-250-00379-6.
38. Трансформація української національної ідеї / упорядник Олесь (Олександр) Доній. – К.: Наш формат, 2019.- 464 с. ISBN 978-617-7730-77-3 ((паперове видання) ; ISBN 978-617-7730-78-0 (електронне видання).
39. Фергюсон Ніл. Цивілізація. Як Захід став успішним / 2-ге видання. Переклав з англ. В'ячеслав Циба. – Київ: «Наш формат», 2018. - 488 с.: іл. ISBN 978-617-7279-78-4; ISBN 978-617-7388-15-8.
40. Фукуяма Френсіс. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / 2-ге видання. Переклав з англійської Роман Корнута .- Київ: «Наш формат», 2019.- 576 с. ISBN (paper) 978-617-7552-73-3; ISBN (cloth) 978-617-7552-74-0.
41. Фукуяма Френсіс. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / Переклали з англійської Тарас Цимбал (розділи 1-7) і Роман Корнута (розділи 8-36). – Київ: «Наш формат», 2019.- 608 с. ISBN (paper) 978-617-7682-66-9; ISBN (cloth) 978-617-7682-67-6.
42. Фюре Франсуа. Минуле однієї ілюзії. Нарис про комуністичну ідею у XX столітті / Пер. з фр. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2007.- 810 с. (Спільний видавничий проект телеканалу «1+1» та видавництва «ДУХ І ЛІТЕРА»). ISBN 2-253-14018-X; ISBN 966-378-045-2.
43. Ширант Наташа. Джерело віри – правда / Наташа Ширант.- К.: Саміт-книга, 2019. – 256 с. ISBN 978-617-7672-82-0.
44. Wilson Andrew. Ukraine Crisis: What It Means for the West, New Haven: Yale University Press, 2014, ix, 236 pp., notes, index. ISBN 97-0-300-21159-7.
45. Ed. David R. Marples and Frederick V. Mills. Soviet and Post-Soviet Politics and Society, Stuttgart: ibidem-Verlag, 2015, 292 pp., 16 illustrations, 5 tables, njtes, index, ISBN (cloth) 978-3-8382-0740-7; ISBN (paper) 978-3-8382-0700-1.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Культурологія» для студентів спеціальностей: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності/ Розробник: *Шайкан Валентина Олексіївна, д.і.н., професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук.* - Кривий Ріг: Державний університет економіки і технологій, 2022 р. – 183 с. // Ресурс Moodle [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://moodle.kneu.dp.ua/>

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Культурологія» для студентів спеціальностей: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності / Розробник: *Шайкан Валентина Олексіївна, д.і.н., професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук.* - Кривий Ріг: Державний університет економіки і технологій, 2022 р. – 183 с. // Ресурс Moodle [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://moodle.kneu.dp.ua/>
2. Історія світової культури / Автори: Г.М. Васильчук, Т.В. Васильчук, М.В. Дедков (керівник), В.П. Катрич, Г.Л. Кладова, В.В. Кузьменко, Г.А. Сигида, І.М. Спудка, І.С. Рижова, Г.І. Шаповалов, Т.П. Щербина. Під заг. ред. М.В. Дедкова. Рецензенти: Ольговський С.Я., к. і. н., проф., зав. каф. музеєзнавства та збереження культурної спадщини Київського національного університету культури та мистецтва; Жадько В.А., д. філософ. н., проф., зав. каф. суспільних дисциплін Запорізького державного медичного університету; Шайкан В.О., д. і. н., проф., зав. каф. історії України. КДПУ. Гриф МОН України. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 375 с., іл.
3. Українська інтелігенція і окупанти: проблеми стосунків //Шайкан В.О. Колабораціонізм на території рейхскомісаріату «Україна» та військової зони в роки Другої світової війни. Монографія. / Валентина Олексіївна Шайкан / Відп. ред. д.і.н., професор О.Є. Лисенко, Інститут історії України НАН України.- Кривий Ріг: «Мінерал» АГН, 2005. – С. 308-341 (466 с.)
4. Шайкан Валентина. Повсякдення українців у роки німецької окупації 1941-1944 /Валентина Олексіївна Шайкан / Інститут української археології та джерелознавства НАН України. – Київ, 2010.- 80 с. (Проект «Друга світова. Український вимір»).
5. Церква в Україні в роки гітлерівської окупації 1941-1944 рр.: проблеми взаємостосунків з окупантами; Українська інтелігенція напередодні Другої світової війни: соціально-економічні, політичні витоки колаборації //Шайкан Валерій, Шайкан Валентина. Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної

- воєн: проблеми дослідження. Навчальний посібник для ст.-в ВНЗ / Валерій Олександрович Шайкан, Валентина Олексіївна Шайкан. Гриф МОН України.- Кривий Ріг: Вид. ФОП Чернявський Д.О., 2010. – С. 168-189 (261 с.).
6. Нацистська інформаційно-пропагандистська боротьба: формування ідеологічних ідей, поглядів та уявлень//Шайкан Валерій, Шайкан Валентина. Україна в роки Другої світової та Великої Вітчизняної воєн: проблеми дослідження. Навчальний посібник для ст.-в ВНЗ. Вид. друге: випр. та доп. / Валерій Олександрович Шайкан, Валентина Олексіївна Шайкан. Гриф МОН України.- Кривий Ріг: Вид. ФОП Чернявський Д.О., 2012. – С. 10-29, 203-226 (289 с.).
  7. Andrii Shaikan, Valentyna Shaikan. Delinquent and «marginal» personalities in wartime: reasons and consequences of deviant behaviour //V International Scientific Congress SOCIETY OF AMBIENT INTELLIGENCE 2022 (ISC SAI 2022) / Printed in Portugal ISBN: 978-989-758-600-2 DOI: 10.5220/0000153900003350 Deposito Legal: 503849/22 Vol. Sustainable Development and Global Climate Change – 978-989-758-600-2 <https://www.scitepress.org/ProceedingsDetails.aspx?ID=gVnxmkBXF5Y=&t=1>
  8. Andrii Shaikan, Valentyna Shaikan. Globalization and world culture of XX-beginning of XXI centuries: achievements, peculiarities, problems and perspectives // Scientific journal of Polonia University, 33 (2019), nr 2, p. 110-124. DOI: <http://dx.doi.org/10.23856/3312>
  9. Valentyna Shaikan, Andrii Shaikan. Complicity and Collaborationism in Ukraine of 1939-1945: Reasons, Typical and Special Demonstrations: Monograph / Shaikan Valentyna Oleksiyivna, Dc. of Hist. Sciences, professor; Shaikan Andrii Valeriyovych, Dc. of Es. Sciences, professor / Translated from Ukrainian into English by Korzhova Lyudmyla Sergiyivna, Cand. of Ped. Sciences, assoc. professor of the State University of Economics and Technology (Kryvyi Rih). Recommended to publication by the Scientific Council of the State University of Economics and Technology (Kryvyi Rih), protocol No 5, 28.12.2020. – Prague, 2021. - 644 p. The publication is assigned with a DOI number: <https://doi.org/10.46489/CCU19391945-01> The paper version of the publication is the original version. The publication is available in electronic version on the website:<https://www.oktanprint.cz/p/complicity-and-collaborationism-in-ukraine> **Print ISBN 978-80-908066-4-1 E-book ISBN 978-80-908066-5-8.**
  10. Legal Assessment and Speculation on the Topic of Collaborationism in Ukraine. Digital Dimension / Andrii Shaikan, Valentyna Shaikan //2021-03-21/ **journal-article. DOI:<https://doi.org/10.1051/shsconf/202110003001>**
  11. Collaborationism and War Crimes as Phenomena in the Information Society/Valentina Shaikan, Kateryna Datsko, Nina Ivaniuk, Alim Batiuk // *Proceedings of the III International Scientific Congress Society of Ambient Intelligence 2020 (ISC-SAI 2020, p.116-126)* 2020-04-02/ **journal-article SOURCE-WORK-ID:<https://doi.org/10.2991/aebmr>**
  12. Andrii Shaikan, Valentyna Shaikan. Kollaborationism and complicity in the history of mankind reflected in scholars and writers works // Scientific journal of Polonia University, 30 (2018), nr 5, p. 107-113. DOI: <http://dx.doi.org/10.23856/30112>.

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Навчальна дисципліна базується на нормативних та за вибором навчальних дисциплінах і є необхідною для опанування навчальних дисциплін «Філософія», «Історія української державності», «Історія українського суспільства», «Політологія», «Політичне маніпулювання», «Країнознавство», «Історія зарубіжної та української літератури» тощо.

Обов'язкового знання іноземних мов не потребує.

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

	Денна	Заочна
Лекції	16	
Семінарські	16	
Самостійна робота студента (СРС)	49	
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	9	
Курсова робота	–	

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
Поточний контроль, в т.ч.:		
оцінювання під час семінарських	60	

занять		
виконання індивідуальної роботи	5	
виконання і захист завдань самостійної роботи	35	
науково-дослідницька робота	10 (за наявності сертифіката)	
Підсумковий контроль (залік)	100	
1		

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	Задовільно	E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультативної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і семінарські), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацьовувати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці семінарських завдань оцінюється якість наведених фактів і аргументів. Усі студенти обов'язково виконують «Контрольні запитання і завдання для обговорення на семінарі».
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час підготовки тестових завдань за трьома рівнями з метою підготовки до іспиту, диференційного заліку, заліку);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою семінарські завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці, в тому числі використання, завантаження з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);

наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);

семінарські заняття;

пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;

метод проблемного викладу;

дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор

Zoom – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

Coursera – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

EdX – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

Prometheus — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізнити власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі.

Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій:

https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

Стаття 42. Академічна доброчесність ЗАКОН УКРАЇНИ Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій - протокол №_1_ від 02.09.2022 року

Укладач

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних наук

Протокол № 1 від 02.09.2022 року

В.о. завідувач кафедри

Науково-методичною радою Державного

університету економіки і технологій

Протокол № 1 від 20.IX. 2022 року

Голова науково-методичної ради

Валентина ШАЙКАН

Валентина ШАЙКАН

Валентин ОРЛОВ